

POSLOVNI BILTEN BROJ 13 (15. april 2021. godine)

Sadržaj

- 1. ZNAČAJ PRINUDNOG OTKUPA AKCIJA U ODNOSU NA STATUS MALIH AKCIONARA**
- 2. INSTANT PLAĆANJE U USLOVIMA COVIDA 19**
- 3. KAMATNE STOPE U SKLADU SA PRINCIPOM „VAN DOHVATA RUKE” ZA 2021. GODINU, IZMENA PORESKE PRIJAVE ZA OBRAČUN POREZA NA DOBIT I IZMENA PORESKE PRIJAVE POREZA PO ODBITKU NA PRIHODE I NAKNADE NEREZIDENATA I REZIDENATA**
- 4. REKLAMACIJA POTROŠAČA, OBAVEZA PRODAVCA I PRAVA, DUŽNOSTI I OVLAŠĆENJA NADLEŽNOG INSPEKTORA**
- 5. GODIŠNJI PLAN PORESKE KONTROLE ZA 2021. GODINU**
- 6. OD 1. JULA 2021. GODINE POČINJE PRIMENA POJEDINIH PODZAKONSKIH PROPISA O FISKALIZACIJI**

Napomena: Mišljenja koja objavljuje Bilten nisu zvanična mišljenja nadležnih državnih institucija niti Instituta za ekonomsku diplomatiju, već mišljenja autora i dobronamerna pomoć usmerena na brže rešavanje vaših konkretnih problema, u skladu sa Zakonom, te ne mogu biti korišćena u sudskoj praksi ili u rešavanju bilo kakvih sporova.

1. ZNAČAJ PRINUDNOG OTKUPA AKCIJA U ODNOSU NA STATUS MALIH AKCIONARA

Akcionar koji poseduje akcije **90%** osnovnog kapitala i istovremeno ima najmanje **90%** glasova svih akcionara koji imaju obične akcije, ima pravo shodno odredbama Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS”, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014-dr.zak, 5/2015, 44/2018, 95/2018 I 91/2019) da predloži skupštini akcionarskog društva da, donese odluku o **prinudnom otkupu svih akcija** preostalih akcionara, bez obzira **na terete, zabrane raspolaganja , ograničenja I prava trećih lica na tim akcijama.**

Kada se kaže prinudni otkup akcija, postavlja se pitanje po kojoj ceni će se izvršiti prinudni otkup akcija? Navedeni zakon to pitanje je rešio na isti način, kao što je uređeno kod isplate nesaglasnih akcionara. Naime, sastavni deo materijala za skupštinu akcionarskog društva na kojoj se donosi odluka, mora da sadrži podatke:

- O tržišnoj vrednosti akcija, ako se radi o javnom akcionarskom društvu, koja predstavlja ponderisanu prosečnu cenu ostvarenu na regulisanom tržištu, u periodu od 6 meseci koji prethodi danu donošenja odluke, računajući da je obim prometa akcijama najmanje 0,5 % ukupnog broja izdatih akcija I da se u tom periodu trgovalo više od 1/3 trgovačkih dana na mesečnom nivou;
- O knjigovodstvenoj vrednosti akcija, ako se radi o javnom akcionarskom društvu, i podatke o procenjenoj vrednosti akcija, ukoliko nije ostvaren napred navedeni obim prometa, pri čemu se ove vrednosti utvrđuju na dan donošenja odluke o sazivanju skupštine a.d;
- O procenjenoj vrednosti akcija i knjigovodstvenoj vrednosti akcija ako se radi o akcionarskom društvu koje nije javno društvo, a vrednost akcija utvrđuje se na dan donošenja odluke o sazivanju skupštine;

Navedeni podaci o cenama akcija utvrđuje se na **dan koji ne prethodi više od 3 meseca danu donošenja odluke o prinudnom otkupu akcija**, ne uzimajući u obzir bilo kakvo očekivano povećanje ili smanjenje kao posledicu te odluke.

Akcionarsko društvo je dužno da u roku od **3 radna dana** od donošenja odluke, istu dostavi registru privrednih subjekata radi registracije, a zatim u roku od **3 radna dana** od dana registracije, odluku dostavi Centralnom registru. Obaveza akcionara koji otkupljuje akcije, je da u roku od **3 radna dana od dana dostavljanja odluke o prinudnom otkupu akcija Centralnom registru deponuje sredstva za isplatu cene akcija na poseban račun otvoren za ove namene, i da o tome dostavi dokaz Centralnom registru.** Sve otkupljene akcije upisuju se na račun akcionara koji je izvršio prinudni otkup akcija **bez tereta, zabrane raspolaganja, ograničenja i prava trećih lica na tim akcijama.**

Posebno naglašavamo da je Zakonom o privrednim društvima propisano da u slučaju da akcionar (otkupilac akcija) ne deponuje sredstva na poseban račun i ne dostavi dokaz o tome Centralnom registru, tada odluka o **prinudnom otkupu akcija ne važi**.

Međutim, navedeni zakon nije se obazirao na status malih akcionara u momentu kada akcionar koji poseduje 90% akcija osnovnog kapitala i 90% glasova zatraži od skupštine a.d. da donese odluku o prinudnom otkupu akcija. Navedeno rešenje u zakonu nije išlo na ruku malih akcionara koji su u velikom broju čekali da izađu na berzu i da provere vrednost svojih akcija. Njihova želja i interesi ne poklapaju se sa interesima većinskog vlasnika, što dovodi do zaključka da zakonodavac nije mnogo mario za interese malih akcionara, što se na kraju danas pokazalo kao neproaktivno sa stanovišta većeg broja interesa.

Primeru radi, danas malih akcionara nema u velikom broju subjekata koji su koristili odredbe zakona o prinudnom otkupu akcija, kao npr: „Bambi”, „Valjaonica bakra“, „Umka” itd.... i da dalje ne nabrajamo. To znači da mali akcionari gube mogućnost da izađu na berzu, a druga strana takođe ne želi da izađe na berzu, što predstavlja duplu štetu, a najviše za dalji razvoj berzanskog poslovanja, i promene pravne forme .

Promenom pravne forme a.d. prelazi iz jedne pravne forme u drugu (d.o.o.) i na ovu promenu primenjuju se odredbe Zakona o privrednim društvima o osnivanju date forme društva. To podrazumeva da, ako javno akcionarsko društvo menja pravnu formu, ono mora da ispuni uslove za prestanak svojstva javnog društva koji su propisani zakonom kojim se uređuje tržište kapitala i prelazi u d.o.o gde se akcije pretvaraju u udele sa objašnjenjem razloga i analize očekivanih efekata promene pravne forme i obrazloženjem srazmere konverzije akcija u udele.

2. INSTANT PLAĆANJE U USLOVIMA COVIDA 19

Instant plaćanje – IPS NBS sistem u skladu sa Odlukom o opštim pravilima za izvršavanje instant transfera odobrenja („Službeni glasnik RS”, br. 65/2018, 78/2018, 20/2019 i 125/2020), počeo je da funkcioniše 22.10.2018. godine, i sprovodio se prvo malo bojažljivo, da bi u toku 2019, a posebno u 2020. godini, doživeo svoju punu ekspanziju. Tako je po podacima Narodne banke Srbije u decembru mesecu 2020. godine, kada je uveliko naša zemlja bila zahvaćena koronom, činjenice govore da je u tom mesecu realizovano 2.696.833 transakcija instant plaćanja i čija vrednost je iznosila 26,1 milijardu dinara, odnosno u martu 2021. godine 3.121.105 transakcija, a vrednost prometa iznosila je 27,4 milijarde dinara.

Šta je to od posebnog značaja za **instant plaćanje** ?

Kao prvo, instant plaćanje je od strateškog značaja za dalji razvoj platnog sistema u našoj zemlji, a kupci preko posebne aplikacije na svojim mobilnim telefonima mogu da plaćaju usluge i robu. Zatim u slučaju da kupcu nije isporučena roba koju je platio, obraća se banci koja će sprovesti propisani postupak kojim će se utvrditi povraćaj novca kojim je plaćena neisporučena roba.

Imajući navedeno u vidu, to je razlog što pišemo o instant plaćanju, u želji da se što više primenjuje, iako se trenutno nalazimo možda u najsloženijim uslovima poslovanja i najvećem problemu koji je zemlju pogodio. Instant plaćanje može se obavljati i na internet prodajnim mestima prodavca u bilo koje vreme, i to skeniranjem NBS IPS QR koda koji se generiše prilikom plaćanja, odnosno obavlja se 24 časa dnevno, sedam dana u nedelji, 365 dana u godini, tj. u bilo koje doba dana, odnosno tokom svakog dana u pojedinačnom iznosu do 300.000 dinara, i to :

- „Ips skeniraj” – ako kupac poseduje račun sa IPS NBS QR kodom, isti plaća pritiskom na „Ips skeniraj” koji aktivira kameru na telefonu kupca I skenira kod IPS NBS QR, a kupac unosi svoj PIN kod, i nakon toga pokazuju se podaci naloga za plaćanje i pritiskom opcije „Pošalji nalog” izvršava se plaćanje.
- „Ips pokaži” – kupac će reći prilikom kupovine prodavcu na koji način želi da izvrši instant plaćanje, zatim pritisne „Ips pokaži” unosi svoj PIN kod i banka vrši autentifikaciju i pokazuje IPS NBS QR prodavcu, a isti ga skenira na telefonu kupca i gotova je transakcija dobijanjem obostrane informacije. Ostaje samo izdavanje fiskalnog računa i preuzimanje robe od strane kupca.

Usluge instant plaćanja preko sistema Narodne banke Srbije građanima mogu da pružaju komercijalne banke i platne institucije, a „Pošta Srbije” je 2. aprila 2021. godine postala prva platna institucija u zemlji koja je ovu mogućnost ponudila svojim korisnicima.

3. KAMATNE STOPE U SKLADU SA PRINCIPOM „VAN DOHVATA RUKE” ZA 2021. GODINU, IZMENA PORESKE PRIJAVE ZA OBRAČUN POREZA NA DOBIT I IZMENA PORESKE PRIJAVE POREZA PO ODBITKU NA PRIHODE I NAKNADE NEREZIDENATA I REZIDENATA

U skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS”, br. 25/2001,.... 86/2019) doneta su tri pravilnika i to :

- Pravilnik o kamatnim stopama za koje se smatra da su u skladu sa principom „**van dohvata ruke” za 2021. godinu** („Službeni glasnik RS”, br.24/2021), koji je stupio na snagu **27. marta 2021.** godine.

Navedenim pravilnikom su propisane kamatne stope koje se u skladu sa principom „**van dohvata ruke” za 2021. godinu**, obračunavaju na **zajmove, odnosno kredite** između povezanih lica.

Kamatne stope su propisane za :

- a) banke i davaoce finansijskog lizinga**
- b) druga privredna društva**

- Pravilnik o izmenama Pravilnika o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit po rešenju na prihode koje ostvaruje nerezidentno pravno lice („Službeni glasnik RS”, br. 100/2015 27/2021).

Izmena pravilnika izvršena je u cilju usklađivanja sa zadnjim izmenama Zakona koji reguliše porez na dobit, a stupio je na snagu **1. aprila 2021. godine.**

- Pravilnik o izmenama Pravilnika o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit po odbitku na prihode i naknade koje ostvaruju nerezidentna i rezidentna pravna lica („Službeni glasnik RS”, br. 97/2015.....27/2021).

Navedeni pravilnik usklađen je sa zadnjim rešenjima iz zakona koji regulišu porez na dobit i poreski postupak i poresku administraciju, a stupio je na snagu **1. aprila 2021. godine.**

4. REKLAMACIJA POTROŠAČA, OBAVEZA PRODAVCA I PRAVA, DUŽNOSTI I OVLAŠĆENJA NADLEŽNOG INSPEKTORA

Potrošač, saglasno odredbama Zakona o zaštiti potrošača („Službeni glasnik RS”, br. 62/2014, 6/2016-dr.zak. i 44/2018-dr.zak.), može da izjavi **reklamaciju** usmeno na prodajnom mestu ili drugom mestu koje je određeno za prijem reklamacija I pisanim odnosno elektronskim putem.

Prodavac ima obavezu da vodi **evidenciju o prijemu reklamacija**, i da potrošaču izda pisanu potvrdu ili da elektronski potvrdi prijem reklamacije uz navođenje broja pod kojim je primljena reklamacija I datum prijema reklamacije.

Obaveza prodavca u momentu prijema reklamacije, je da bez odlaganja, u roku od **8 dana od dana prijema reklamacije** odgovori potrošaču, u smislu da odgovor sadrži odluku da li prihvata reklamaciju, izjašnjenje o zahtevu potrošača, konkretan predlog i rok za rešavanje reklamacije koji ne može da bude duži od **15 dana i 30 dana za tehničku robu i nameštaj**.

U slučaju da prodavac iz objektivnih razloga nije u mogućnosti da udovolji zahtevu potrošača u dogovorenom roku, ima obavezu da o tome obavesti potrošača i navede rok u kome će reklamaciju rešiti, zatim da dobije njegovu saglasnost i da sve to evidentira u svojoj evidenciji. Posebno naglašavamo sledeće: da je produžavanje roka **moгуće samo jednom** i da nedostavljanje ambalaže prodavcu u kome je roba bila zapakovana **ne može biti uslov za rešavanje reklamacije**.

Neophodno je imati u vidu da je **osnovno pravo potrošača kod primene Zakona o zaštiti potrošača, između ostalog i pravo na pravnu zaštitu**, pa u skladu sa tim, potrošač ima pravo da se obrati nadležnom inspektor za vršenje inspekcijuskog nadzora i pomoći kod rešavanja njegove reklamacije.

U vršenju inspekcijuskog nadzora, nadležni inspektor ima sva prava i dužnosti i ovlašćenja shodno Zakonu o zaštiti potrošača, Zakonu o inspekcijuskom nadzoru („Službeni glasnik RS”, br.36/2015, 44/2018-dr.zak. i 95/2018) i Zakonu o trgovini („Službeni glasnik RS”, br. 52/2019). Tako za učinjeni prekršaj kažniće se novčanom kaznom u iznosu od **300.000 do 2.000.000 dinara**, **pravno lice**, ako:

- na prodajnom mestu vidno ne istakne **obaveštenje** o načinu podnošenja i mestu primanja reklamacije,
- ne izda potrošaču **pisanu odnosno elektronsku potvrdu** o prijemu reklamacije,
- ne vodi i ne čuva **evidenciju** primljenih reklamacija,

- ne odgovori potrošaču na izjavljenu reklamaciju u **roku od 8 dana** od dana prijema reklamacije,
- ne reši reklamaciju na **prihvaćeni zahtev** potrošača,
- ne obavesti potrošača o **produženju roka** za rešavanje reklamacije,

Pored pravnog lica za navedene radnje kažnjava se za učinjeni prekršaj novčanom kaznom i fizičko lice ili odgovorno lice u pravnom licu u iznosu od **50.000 do 150.000 dinara**, odnosno preduzetnik u iznosu od **50.000 do 500.000 dinara**.

5. GODIŠNJI PLAN PORESKE KONTROLE ZA 2021. GODINU

Direktor Poreske uprave u skladu sa odredbama Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Službeni glasnik RS”, br. 80/2002.... 144/2020) doneo je **Godišnji plan poreske kontrole za 2021. godinu.**

Planirane kontrole za 2021. godinu usmerene su na poreske obveznike sa najvećim stepenom rizika, a na osnovu podataka iskazanih u poreskim prijavama i drugih podataka sa kojima ona raspolaže i do kojih je došla u toku svog rada.

6. OD 1. JULA 2021. GODINE POČINJE PRIMENA POJEDINIH PODZAKONSKIH PROPISA O FISKALIZACIJI

Podsećamo da smo u Poslovnem biltenu broj 10/2021 pisali o donetom Zakonu o fiskalizaciji („Službeni glasnik RS”, br. 153/2020) čija primena počinje **1.01.2022. godine**, kada prestaje da važi Zakon o fiskalnim kasama („Službeni glasnik RS”, br. 135/2004 I 93/2012).

U međuvremenu doneto je nekoliko podzakonskih propisa za bližu primenu Zakona o fiskalizaciji, i to :

a) Vlada Srbije donela je 2 uredbе, i to:

- **Uredba o određivanju delatnosti kod čijeg obavljanja ne postoji obaveza evidentiranja prometa na malo preko elektronskog fiskalnog uređaja** („Službeni glasnik RS”, br. 32/2021), čija primena počinje **1. januara 2022. godine**.
- **Uredba o obliku i sadržaju registra elemenata elektronskih fiskalnih uređaja, vrstama elektronskih fiskalnih uređaja, načinu njihovog korišćenja i odobravanja, automatskoj obustavi rada elektronskog fiskalnog uređaja, pojedinostima alternativnog pristupa stalnoj internoj vezi i načinu uvida u podatke dostavljene Poreskoj upravi** („Službeni glasnik RS”, br. 32/2021), a njena primena počinje **1. jula 2021. godine**.

b) Ministar finansija doneo je 6 pravilnika za bližu primenu odredbi Zakona o fiskalizaciji, i to :

- **Pravilnik o vrstama fiskalnog računa, tipovima transakcija, načinima plaćanja, pozivanju na broj drugog dokumenta i pojedinostima ostalih elemenata fiskalnog računa** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021) čija primena počinje **1. januara 2022. godine**.
- **Pravilnik o načinu provere prijavljenih fiskalnih računa** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021), a primena počinje **1. januara 2022. godine**.
- **Pravilnik o načinu i postupku dostavljanja podataka o izdatim fiskalnim računima Poreskoj upravi** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021), a primena počinje **1. januara 2022. godine**.
- **Pravilnik o načinu čuvanja i zaštite podataka u internoj memoriji elektronskog fiskalnog uređaja** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021), čija primena počinje **1. januara 2022. godine**.
- **Pravilnik o vrsti i načinu dostavljanja podataka o poslovnom prostoru i poslovnim prostorijama, kao i načinu generisanja oznake poslovnog prostora** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021), a primena počinje **1. novembra 2021. godine**.
- **Pravilnik o uslovima i proceduri izdavanja i načinu korišćenja bezbednosnog elementa** („Službeni glasnik RS”, br. 31/2021), a njegova primena počinje **1. jula 2021. godine**.